

Kadernota 2026

Investeren in de samenleving

Auteur: College van B&W

Datum: 03-06-2025

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Uitgangspunten	7
3.	Tarievenbeleid	9
4.	Financieel perspectief 2026-2029	11
5.	Reservepositie	23
6.	Raadsbesluit	25

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2026 aan. Het Beleidsprogramma 'Samen Leven, Ruimte Geven' is een heel eind gevorderd. Terugkijkend concluderen we dat er al veel bereikt is. In het Jaarverslag 2024 gaan we daarop uitgebreid in. De credits daarvoor gaan in de eerste plaats naar uw raad. Bestuurlijke stabiliteit en daadkracht, in het landelijke politieke landschap geen vanzelfsprekendheid, vormen de basis voor een voortvarende uitvoering van het beleidsprogramma. Begin 2026 zullen we aan uw raad de evaluatie van het beleidsprogramma aanbieden, als basis voor de 'overdracht' aan een nieuwe raad en een nieuw college.

Omdat dit de laatste Kadernota van deze periode is, zijn we terughoudend met nieuwe ambities. Ook vanuit financieel perspectief is dat nodig, omdat de structurele middelen die het Rijk via het Gemeentefonds beschikbaar heeft gesteld, zoals u weet niet evenredig zijn meegegroeid met de taken die gemeenten moeten uitvoeren.

Investerings in de samenleving

In deze Kadernota worden voorstellen gedaan die we kenmerken als investeringen in de samenleving. De cohesie en de kracht van de Thoolse samenleving moeten we koesteren. Samen kunnen we de uitdagingen van deze turbulente tijd aan. Van ons als bestuur vraagt dat het vermogen om de samenleving te laten participeren. Maar ook: initiatieven uit de samenleving waarderen en daarin investeren! Met het opstellen en uitvoeren van de dorpsagenda's zetten we op dat gebied goede stappen. Daarnaast stellen we voor het Stimuleringsfonds Samenleving in 2026 te voeden met € 100.000 en een reserve te vormen voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen in de kernen. Wij onderkennen en waarderen het positieve effect van dergelijke evenementen in de kernen.

Investeren in de samenleving versterkt de sociale basis en vergroot de veerkracht en de gemeenschapszin. Een sterke sociale basis draagt eraan bij dat inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben, in eerste aanleg kunnen steunen op het gezin, de familie, de school, de verenigingen, de kerk, het dorp. Is er dan nog wat extra nodig, dan kunnen jongeren terugvallen op de gemeente. Die aanpak werpt zijn vruchten af. Toch zien we ook in onze gemeente dat individuele zorg een steeds groter deel van de budgettaire ruimte vraagt. Een structurele toename van het budget voor jeugdzorg met € 2,2 miljoen is nodig. U bent hierover per brief geïnformeerd. Wij proberen het budget beter te beheersen door de vorming van een Stevig Lokaal Team. Het doel van het versterken van de lokale toegang en het vormen van het Stevig Lokaal Team is om inwoners vroegtijdig, integraal en laagdrempelig passende ondersteuning te bieden, waarmee hun zelf- en samenredzaamheid wordt vergroot. Daarbij wordt ingezet op het normaliseren van hulpvragen en het beperken van de inzet van geïndiceerde zorg door indicatievrij hulp te bieden en door betere samenwerking en procesregie. Vanaf 2028 is een Stevig Lokaal Team verplicht. We starten in 2025 met een leeromgeving (fase 1), welke doorloopt in 2026. Hiervoor is € 75.000 opgenomen. Voor de organisatiebrede implementatie na de leeromgeving (fase 2, 2026 en 2027) en de structurele investeringen in de eigen organisatie vanaf 2028 (fase 3) zijn op dit moment nog geen lasten geraamd. Ook voor de POH-jeugd wachten we eerst de evaluatie later dit jaar af. Anderzijds houden we met het beoogde (financiële) effect, minder geïndiceerde zorg, ook nog geen rekening. We zullen e.e.a. verwerken in de 1^e begrotingswijziging 2026.

Wij stellen u voor in te blijven zetten op de beweging 'van individuele beschikking naar algemene voorziening'. We doen dit o.a. door de zorgklokken in 2026 van een impuls te voorzien (€ 100.000). Verder maken we deze beweging door te investeren in onderwijs, sport, kunst, cultuur en ontmoeting; kortom door te investeren in bovengenoemde sociale basis. We beraden ons nader over de vraag, hoe we algemene voorzieningen verder kunnen versterken. We staan open voor suggesties vanuit uw raad en komen op een later moment met nadere voorstellen.

In deze Kadernota zetten we een grote stap in de realisatie van belangrijke maatschappelijke investeringen in onze kernen. In de Programmabegroting 2025 was voor hogere kapitaallasten van toekomstige investeringen een bedrag van € 0,45 miljoen gereserveerd op de post onvoorzien. De lasten voor de realisatie van de Brede school te Poortvliet zijn op basis van de huidige inzichten volledig in de begroting verwerkt. De vernieuwbouw van de scholen in Sint Philipsland (zomer 2025) leidt tot ruim € 0,17 miljoen aan hogere kapitaallasten, zodat een reservering van € 0,28 miljoen resteert.

Door de forse toename van het eigen vermogen in 2024 is circa € 20 miljoen aan financieringsruimte ontstaan, waarmee in de Programmabegroting 2025 nog geen rekening gehouden is. We stellen voor om dit rentevoordeel van circa € 0,7 miljoen in de op te stellen Programmabegroting 2026 vanaf 2027 te reserveren voor de dekking van kapitaallasten van toekomstige maatschappelijke investeringen in onze kernen.

Met een aanvullende reservering in deze Kadernota van € 0,9 miljoen vanaf jaarschijf 2029 kunnen we de kapitaallasten van de ontwikkelingen in Oud-Vossemeer, Stavenisse en Tholen-Stad (nagenoeg) binnen de reguliere exploitatie opvangen. Hierdoor blijft het surplus in onze reservepositie (het deel boven de door u gewenste solvabiliteit van 30%) beschikbaar om in de nieuwe beleidsperiode ook in de andere kernen noodzakelijke investeringen en herstructurerings (van verpauperde locaties) te doen.

Een totaal dekkingsvoorstel voor de maatschappelijke investeringen in Tholen-Stad verwachten we overigens nog dit jaar aan u voor te kunnen leggen. Voorstellen voor Stavenisse en Oud-Vossemeer volgen waarschijnlijk in 2026.

Daarnaast brengen we op dit moment samen met de basisscholen en De Leertuin het bewegingsonderwijs naar een hoger plan. Om de begroting verder zo min mogelijk structureel te belasten verlengen we deze jaarlijkse impuls van € 50.000 tot en met 2027.

Verder nemen we in 2026 eenmalig € 130.000 op voor aanpassingen aan de grotere speelterreinen in de kernen Sint-Maartensdijk en Tholen. Deze grotere speelplekken zijn getest door de Speeltuimbende Tholen onder begeleiding van een extern bureau in samenwerking met de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind.

Ruimtelijke impulsen

Ook in de ruimtelijke sfeer werken we stevig door aan onze opgaven. Met de realisatie van de derde aansluiting in Tholen is de basis gelegd voor uitbreiding van bedrijventerrein Welgelegen en voor nieuwe woningbouw via de aanleg van de wijk Molenvliet. We gaan starten met Vroonstede II in Sint-Annaland en hebben een groot aantal concrete projecten in voorbereiding. Het voert in dit kader te ver om ze allemaal op te sommen. Voor advisering bij complexe ruimtelijke projecten is o.a. € 60.000 benodigd in 2026 en 2027. Verder stellen we in 2026 een Volkshuisvestingsprogramma op, waarvoor eenmalig € 25.000 benodigd is. Kortom we werken hard om de druk op de woningmarkt te verminderen.

Verder gaan we aan de slag met de uitvoeringsagenda van de Strategische visie toerisme en recreatie: 'Tholen, bewuste bestemming, natuurlijk in balans'. Deze visie is het resultaat van een uitgebreid participatieproces. We willen meerwaarde creëren voor onze inwoners, het landschap, de lokale cultuur en de lokale economie en zetten in op kwaliteitsgericht ontwikkelen in balans met natuur en omgeving. Hier ligt een duidelijke verbinding met ons landschapontwikkelingsprogramma (LOP). Voor het nog te ontwikkelen uitvoeringsprogramma van het LOP is voor de jaren 2026 t/m 2028 jaarlijks een budget van € 200.000 benodigd. Deze budgetten zijn benodigd voor de uitwerking van een gezamenlijke visie met stakeholders, nadere studies, handreikingen, stimuleringsmaatregelen en de uitvoering van concrete startprojecten van het uitvoeringsprogramma (o.a. bloemrijke akkerranden, groenblauwe dooradering, landschappelijke inpassingen en kernrandzones).

Ook voorzien we een aantal andere nog niet afgeronde opgaven in deze Kadernota van een financiële impuls. De impuls gelden zijn eenmalig of voor een projectperiode van maximaal drie jaar; zo houden we in het vierde jaar ruimte voor de nieuwe beleidsperiode. Het gaat onder andere om budgetten voor uitvoering van de Visie energiebalans (€ 200.000 in 2026 en 2027), natuur- en milieu-educatie (€ 65.000 in 2026, 2027 en 2028) en het Mobiliteitsplan (€ 230.000 in 2026).

Tenslotte heeft u over een aantal voorstellen reeds een besluit genomen, zoals het voorstel tot vaststelling van het Beleidsplan Gemeentelijk Vastgoed 2025-2029. De hiervoor benodigde middelen zijn ook in deze Kadernota verwerkt.

Voldoende uitvoeringskracht

Om het beleidsprogramma tot een goed einde te brengen, moeten we beschikken over voldoende uitvoeringscapaciteit. We constateren dat de beschikbare formatie op verschillende onderdelen al enkele jaren een knelpunt is. In deze Kadernota stellen we daarom op deze onderdelen structurele uitbreiding van de formatie voor. Het gaat dan om een beleidsmedewerker zorg en veiligheid (1,0 fte), een jeugdconsulent (1,0 fte), een coördinator openbare ruimte (1,0 fte) en uitbreiding op het gebied van erfgoed (0,5 fte). Omdat we zien dat het ontbreken van uitvoeringscapaciteit op veel terreinen ook een directe of indirecte relatie heeft met extra taken die we uitvoeren in het kader van de opvang van vluchtelingen, doen we verder zoveel mogelijk een beroep op de beschikbare rijksmiddelen door deze budgettair neutraal in de Programmabegroting te verwerken.

Ontwikkeling baten

Uiteraard moet voor deze lasten wel op een verantwoorde manier dekking gevonden worden in de vorm van voldoende baten. We doen dit grofweg via drie sporen: (1) gemeentefonds, (2) ZEH-dividend en (3) verhoging ozb.

Allereerst zijn door het Kabinet in de Voorjaarsnota 2025 structurele middelen opgenomen om de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 te verzachten. De terugval van ongeveer € 2,4 miljard wordt met circa € 400 miljoen (Tholen: € 0,5 miljoen) gedempt. Dan blijft echter nog altijd ongeveer € 2 miljard aan ravijn over. We weten niet of dit bediscussieerde bedrag van € 2 miljard in de toekomst verder verzacht wordt. Ondanks de terugval is ons meerjarig tekort onderaan de streep beperkt, doordat we als gemeente tijdig op het ravijn hebben geanticipeerd. Ook heeft het Kabinet in de Voorjaarsnota 2025, op basis van het zwaarwegende advies 'Groeipijn' van 30 januari 2025 van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie Van Ark), middelen voor jeugdhulp aan het gemeentefonds toegevoegd. Hiermee zijn voor de jaren 2026 en 2027 de belangrijkste financiële problemen voor gemeenten weggenomen. Per 2028 wijzigt echter het financiële beeld. Het Kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan (al) hun beoogde effect zullen hebben en indexeert de opbrengst van deze maatregelen zelfs. Daarnaast wil het kabinet inzetten op extra maatregelen, zoals het invoeren van een eigen bijdrage om de kosten van het stelsel verder te beheersen. We onderschrijven het belang van een financieel houdbaar stelsel, maar achten het tijdpad van de besparingen te ambitieus. Feitelijk heeft het Rijk de financiële problemen van gemeenten slechts 2 jaar vooruit geschoven. Dit geeft ons wel extra tijd om maatregelen door te voeren die de druk op ons budget verlichten.

Overigens is nog geen sprake van compensatie met terugwerkende kracht van de (helft van de) tekorten over 2023 en 2024 (€ 728 miljoen). Het kabinet heeft toegezegd de komende maanden naar ruimte te zoeken om gemeenten alsnog daarvoor te compenseren. De VNG zal de Staat in gebreke stellen als het kabinet deze toezegging niet nakomt.

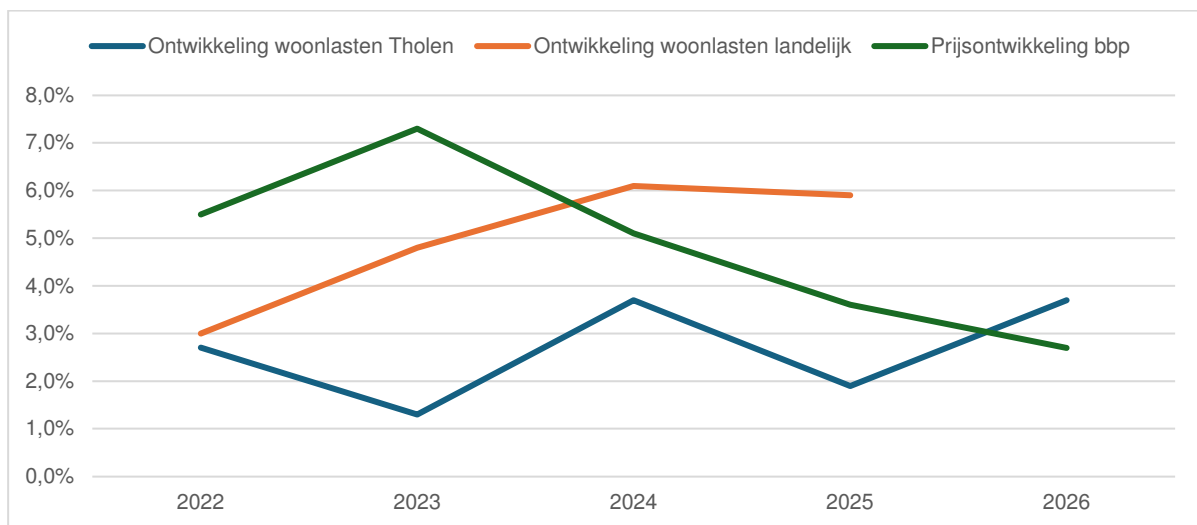
Naast de bovengenoemde mutaties komt op basis van de Meircirculaire 2025 voor loon- en prijsstijgingen naar verwachting een bedrag beschikbaar van grofweg € 2,0 miljoen. Dit komt in grote lijnen overeen met het benodigd budget voor CAO-ontwikkelingen en inflatiecorrectie voor onze overige budgetten. Verder stijgt de uitkering gemeentefonds met € 0,8 miljoen door actualisatie van de maatstaven.

Ten tweede heeft de provincie in zijn rol als toezichthouder aangegeven dat de dividenduitkering van ZEH N.V. tot een maximum van 75% van € 100 miljoen als structureel dekkingsmiddel in de begroting kan worden opgenomen (vorig jaar: 50%). Voor Tholen komt dit neer op een bedrag van € 2 miljoen (75% x € 100 miljoen x 2,7%). De dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033. Daarom bouwen we de structurele inzet van deze middelen in 8 jaar af met € 250.000 per jaar.

Tenslotte zorgt het degelijke financiële beleid van de afgelopen jaren ervoor dat de financiën op orde zijn. Alle kengetallen staan op groen. In deze Kadernota stellen we een ozb-stijging voor van 4%. Door het naderende ravijn in 2028 en de noodzakelijke maatschappelijke investeringen vinden we het verstandig om deze stijging de komende jaren door te trekken. Dit zorgt voor een evenwichtige ontwikkeling van de woonlasten voor onze burgers.

Ontwikkeling woonlasten

De stijging van de totale (woon)lasten komt in 2026 uit op ruim 3,5%. Hieronder hebben we de meerjarige ontwikkeling van de woonlasten in de gemeente Tholen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen koopwoning afgezet tegen de landelijke ontwikkeling en de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

Uit de tabel blijkt duidelijk dat de ontwikkeling van onze woonlasten de afgelopen jaren is achtergebleven bij de landelijke ontwikkeling en de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product. Dit tarievenbeleid heeft ertoe geleid dat wij qua woonlasten tot de 50 goedkoopste gemeenten behoren. Volgens de Atlas van de lokale lasten 2025 van het COELO staan we (van goedkoop naar duur) momenteel zelfs op de 17^e plaats (2024: 28^e plaats). Met de bovengenoemde stijging van de woonlasten verwachten we onze positie bij de 50 voor de inwoners meest betaalbare gemeenten eenvoudig te kunnen handhaven.

Vooruitblik nieuwe beleidsperiode

Deze Kadernota 2026 vormt de basis voor de op 6 november 2025 door uw raad vast te stellen Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029. De structuur van de Programmabegroting 2026 zal met het oog op de volgende periode worden aangepast, zoals eerder met u overeengekomen. We stellen voor om de indeling van de begroting in drie programma's voor te zetten in het nieuwe beleidsprogramma 2026-2030:

- Het programma Bestuur omvat thema's als vertrouwen burger - overheid, verbetering van de dienstverlening, maar ook thema's op het vlak van openbare orde en veiligheid, zoals ondermijning, criminaliteit, bestuurlijke weerbaarheid. Voor de komende periode leggen wij op dit terrein een aantal specifieke aandachtspunten bij uw raad neer. We leven in een turbulente wereld, waarin vrijheid en fysieke veiligheid niet vanzelfsprekend zijn. De vrijheid, de samenkracht en de bestuurlijke stabiliteit van Tholen moeten we daarom koesteren en waar mogelijk versterken. Concreet:
 - Betrek de samenleving bij het lokale, democratische besluitvormingsproces door inwoners te stimuleren hun stem uit te brengen, door serieus werk te maken van burgerparticipatie en door initiatieven uit de samenleving te waarderen en te faciliteren;
 - Het wereldbeeld dwingt ons werk te maken van fysieke veiligheid. Zaken als zelfredzaamheid, voedselzekerheid en beschikbaarheid en bescherming van informatie zijn thema's die in de komende periode actueel blijven en keuzes vragen;
 - Veiligheid is een primaire taak. De beschikbare ambtelijke capaciteit voor deze taak is niet evenredig meegegroeid met de toename van de problematiek. We komen bij de programmabegroting 2026 met een voorstel.

- Het programma Samenleving richt zich op de versterking van de sociale structuur, ontwikkeling van het voorliggend veld, sport, cultuur, maatschappelijke voorzieningen en natuurlijk ook op individuele hulpverlening. De lijn die ons college voorstaat is hiervoor al beschreven: benutten en faciliteren van de kracht van de samenleving, inzetten op algemene voorzieningen om zo de toename van de individuele hulpverlening te beheersen.

- Het programma Ruimte richt zich onder andere op wonen, bedrijvigheid, milieu, mobiliteit, cultureel erfgoed, recreatie en toerisme. Daarbij is het van belang om aansluiting te houden en kansen te grijpen bij de ontwikkelingen op provinciaal en landelijk niveau, zoals:
 - Het Plan Zeeland 2050, het visiedocument van het OZO, bouwt aan de Delta van de Toekomst. Doel is het voorzieningenniveau te versterken. Groei van het inwoneraantal is daarbij belangrijk. Het plan rust op een drietal pijlers: Groene krachtbron van Nederland; Vernieuwende kennisinfrastructuur; Vitale kernen en groene netwerkstad;
 - Het Ruimtelijk arrangement: deze 'ruimtelijke puzzel' is door de provincie opgesteld om met het Rijk afspraken te maken over nationale en regionale opgaven die van invloed zijn op het ruimtegebruik in Zeeland. Voor Tholen zijn de volgende fiches van belang: Basisafspraken gebiedsbiografie; Behoud en versterking van de Zeeuwse identiteit; Leefbare Steden en regio's; Energie en (circulaire) economie; Landelijk Gebied;
 - Zuidwestelijke Delta (ZWD) met de Herijking Deltavisie in 2026 en de Gebiedsvisie ZWD in december 2025. Thema's daarbij zijn: Zoet water en voedselzekerheid, Waterveiligheid, Natuur en landschap.

Als meest nabije overheid bouwen we aan vertrouwen. Met deze Kadernota investeren we in de samenleving, kunnen daarmee de opgaven uit de huidige beleidsperiode goeddeels afronden en plaveien tegelijkertijd de weg voor de nieuwe beleidsperiode 2026-2030.

Financiële samenvatting

In deze Kadernota zijn de baten en lasten voor 2026, na een aanwending van de algemene reserve niet vrij besteedbaar met € 1.011.000, in evenwicht. Het meerjarenperspectief 2027-2029 is (nog) niet sluitend.

<i>bedragen x € 1.000</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>
Saldi kadernota 2026 (minteken = voordelig saldo)	0	-207	441	505
		over	tekort	tekort

In het beleidsplan gemeentelijk vastgoed is aangegeven dat de verhoogde dotatie van € 415.000 maximaal vijf jaar van toepassing is. Vanaf 2030 valt de dotatie terug naar het niveau van € 410.000. Daarom kan de verhoogde dotatie als incidenteel worden aangemerkt, mits dit in de programmabegroting 2026 duidelijk wordt toegelicht. Het structureel tekort in 2029 komt daarom uit op € 90.000.

Vanwege de onzekerheid over de (structurele) middelen van gemeenten heeft de VNG op 20 mei jl. een begrotingsadvies afgegeven. Zoals we hiervoor hebben vermeld, is het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 slechts met een gedeeltelijke oplossing gekomen tot en met 2027. De VNG adviseert daarom om voor de jaren 2028 en 2029 een stelpost op te nemen aan de batenkant met de titel 'Deskundigencommissie-Van Ark 2027'. Hiermee wordt voorkomen dat bezuinigingen op andere beleidsterreinen ingeboekt moeten worden, voordat het tweede advies van de Commissie Van Ark is uitgebracht (begin 2027). De omvang van de verwachte compensatie schatten we in op minimaal € 500 miljoen (Tholen: minimaal € 700.000).

De toezichthouders kunnen op basis van het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (nog) niet akkoord gaan met deze stelpost. Ze vinden het te onzeker om op mogelijke uitkomsten van de nieuwe deskundigencommissie Van Ark vooruit te lopen. In onderhavige Kadernota hebben we deze stelpost daarom niet verwerkt. Bij de Programmabegroting 2026 komen we hierover bij u terug.

2. Uitgangspunten

De belangrijkste uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2026 worden hieronder toegelicht.

- De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn. De provincie Zeeland ziet daarop toe. Als de begroting in 2026 niet structureel en reëel in evenwicht is, dan dienen we ervoor te zorgen dat dit evenwicht tijdig in de meerjarenraming hersteld wordt, uiterlijk in 2029.
- De Meicirculaire 2025 van het Gemeentefonds is bepalend voor de raming van de uitkering gemeentefonds voor 2026 en verdere jaren.
- Wij hanteren de VZG-richtlijn. Deze richtlijn voor de begroting 2026 van Zeeuwse gemeenschappelijke regelingen bedraagt -2,2%.
- Aan de reserves voegen wij geen rente toe. Bij nieuwe investeringen rekenen wij vanaf 2026 met een rente van 3%.
- In afwachting van een nieuwe CAO houden wij voor 2026 rekening met een stijging van de salarissen met € 950.000. Dit komt overeen met ongeveer 4,5%.
- Dividenden mogen pas in de begroting worden verwerkt in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is genomen.

De provincie heeft in zijn rol als toezichthouder aangegeven dat de dividenuitkering van ZEH N.V. tot een maximum van 75% van € 100 miljoen als structureel dekkingsmiddel in de begroting kan worden opgenomen (vorig jaar: 50%). Voor Tholen komt dit neer op een bedrag van € 2 miljoen ($75\% \times € 100 \text{ miljoen} \times 2,7\%$). De dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033. Daarom bouwen we de structurele inzet van deze middelen in 8 jaar af met € 250.000 per jaar.

Het meerjarige dividend van Evides bedraagt circa € 6 miljoen vanaf 2026. We mogen van de provincie maximaal 2,7% van € 6 miljoen als structureel dekkingsmiddel in de begroting opnemen.

3. Tarievenbeleid

Ons tarievenbeleid heeft ertoe geleid dat wij qua woonlasten tot de 50 goedkoopste gemeenten behoren. Volgens de Atlas van de lokale lasten 2025 van het COELO staan we (van goedkoop naar duur) momenteel op de 17^e plaats (2024: 28^e plaats). Deze positie bij de 50 goedkoopste gemeenten willen we handhaven.

- Bij de tariefbepaling van de onroerende-zaakbelasting houden we rekening met de verwachte waardemutatie van de onroerende zaken in onze gemeente. Hierdoor leiden hogere WOZ-waarden niet tot hogere opbrengsten. De opbrengst onroerende zaakbelasting (woningen en niet-woningen) wordt voor 2026 t/m 2029 met 4% verhoogd.
- Ook bij de tariefbepaling van de forensenbelasting houden we rekening met de verwachte waardemutatie van de onroerende zaken in onze gemeente. Ook de opbrengst forensenbelasting wordt voor 2026 met 4% verhoogd.

De bestemmingsheffingen (afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing) en retributies zijn bedoeld om specifieke activiteiten te bekostigen. Om te voorkomen dat gemeenten met deze belastingen ook andere activiteiten bekostigen, verbiedt de Gemeentewet dat de geraamde baten de geraamde lasten mogen overschrijden. Door dit vereiste mogen de opbrengsten hooguit kostendekkend zijn. Als de gemeente niet voor kostendekkende tarieven kiest betekent dit, dat niet alleen de kostenveroorzakers, maar alle belastingplichtigen meebetalen. De gewenste mate van kostendekking voor 2026 wordt hieronder per belasting weergegeven:

- De gewenste kostendekking van de afvalstoffenheffing bedraagt 100%. De compensabele btw wordt volledig in de tarieven verwerkt. Om de VANG-doelstelling van 100 kilo restafval per persoon per jaar te realiseren, hebben we vanaf 2024 DIFTAR als financiële prikkel ingevoerd. Voor 2026 verhogen we het variabele tarief per lediging van een rolcontainer van € 5,00 naar € 7,00 en per inworp in een verzamelcontainer van € 1,00 naar € 1,40;

Voor percelen, waarop geen personen in de gemeentelijke basisregistratie staan ingeschreven, was het vaste bedrag voorheen gelijk aan dat voor een éénpersoonshuishouden. We stellen voor om in deze situatie voortaan het vaste bedrag voor meerpersoonshuishoudens te hanteren. Dit komt beter overeen met de feitelijke situatie en leidt bovendien tot meer harmonisatie. De meeste gemeenten in Zeeland passen namelijk deze handelswijze toe.

- Ook de riool- en waterzorgheffing wordt kostendekkend geheven. De compensabele btw wordt volledig in de tarieven verwerkt. De basis voor de heffing is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP);
- De gewenste kostendekking voor de lijkbezorgingsrechten bedraagt 85%.
- De gewenste kostendekking voor de secretarieleges bedraagt 70%. De leges omgevingsvergunningen worden in principe kostendekkend geheven.

- De liggelden worden in principe kostendekkend geheven. De kostendekking over 2024 komt uit op 79%. De tarieven verhogen we voor 2026 met 2,5%.
- De scheepvaartrechten zijn verre van kostendekkend. De tarieven verhogen we voor 2026 daarom met 2,5%.
- Het reguliere tarief voor de toeristenbelasting stijgt in 2026 van € 1,40 naar € 1,70 en het gereduceerde tarief van € 1,20 naar 1,35. Dit is overeenkomstig de afspraken die we vorig jaar met de sector gemaakt hebben.
- De overige tarieven stijgen met 2,5%.

Op basis van deze uitgangspunten ontwikkelt de lastendruk zich als volgt:

Meerpersoonshuishoudens (eigenaar en gebruiker):

	2025		2026	2027	2028	2029
	COELO	Tholen	Tholen	Tholen	Tholen	Tholen
Afvalstoffenheffing	€ 364,00	€ 312,00	€ 330,00	€ 346,00	€ 357,00	€ 365,00
Rioolheffing	€ 235,00	€ 210,00	€ 210,00	€ 210,00	€ 210,00	€ 210,00
OZB	€ 454,00	€ 326,00	€ 339,00	€ 353,00	€ 367,00	€ 382,00
Totaal	€ 1.053,00	€ 848,00	€ 879,00	€ 909,00	€ 934,00	€ 957,00
Stijging woonlasten			3,7%	3,4%	2,8%	2,5%

Bij de afvalstoffenheffing is uitgegaan van een vast bedrag van € 281. Voor het variabele deel is uitgegaan van 7 ledigingen à € 7,00 (rolcontainer) of 35 ledigingen à € 1,40 (verzamelcontainer).

Eenpersoonshuishoudens (eigenaar en gebruiker):

	2025		2026	2027	2028	2029
	COELO	Tholen	Tholen	Tholen	Tholen	Tholen
Afvalstoffenheffing	€ 291,00	€ 245,00	€ 259,00	€ 273,00	€ 282,00	€ 286,00
Rioolheffing	€ 219,00	€ 182,00	€ 182,00	€ 182,00	€ 182,00	€ 182,00
OZB	€ 454,00	€ 326,00	€ 339,00	€ 353,00	€ 367,00	€ 382,00
Totaal	€ 964,00	€ 753,00	€ 780,00	€ 808,00	€ 831,00	€ 850,00
Stijging woonlasten			3,6%	3,6%	2,8%	2,3%

Bij de afvalstoffenheffing is uitgegaan van een vast bedrag van € 231. Voor het variabele deel is uitgegaan van 4 ledigingen à € 7,00 (rolcontainer) of 20 ledigingen à € 1,40 (verzamelcontainer).

4. Financieel perspectief 2026-2029

<i>bedragen x € 1.000</i>			2026	2027	2028	2029
Saldo meerjarenraming o.b.v. 1e begrotingswijziging 2025			173	-5	-81	-81
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Uitkering Gemeentefonds	1	S	-4.960	-4.900	-3.240	-3.500
Dividend ZEH N.V.	2	S	-800	-700	-600	-350
Hogere baten OZB: alle jaren 4% stijging	3	S	-120	-300	-480	-720
Hogere baten forensenbelasting (4% stijging)	4	S	-10	-10	-10	-10
Rentevoordeel	5	S	-700	-700	-700	-700
Onvoorzien: reservering hogere kapitaallasten	5	S	0	700	700	1.600
Opgave Onderwijs						
Budget voor inhuur facilitair beheer brede scholen (0,89 fte): 50% bijdrage scholen	6	I	55	55	0	0
Opgave Gezonde basis en Inwonersondersteuning						
Budget voor impuls bewegingsonderwijs	7	I	50	50	0	0
Budget voor formatie-uitbreiding: beleidsmedewerker zorg en veiligheid (1,0 fte)	8	S	90	90	90	90
Budget voor herinrichting speelterreinen Sint-Maartensdijk / Tholen	9	I	130	0	0	0
Opgave Jeugdhulp en Wmo						
Budget voor formatie-uitbreiding: jeugdconsulent (1,0 fte)	10	S	80	80	80	80
Hoger budget voor uitvoering Jeugdzorg	11	S	2.200	2.200	2.200	2.200
Lager budget voor uitvoering jeugdzorg: sturen op trajectduur	11	S	0	0	-90	-90
Hogere baten jeugdzorg: invoering eigen bijdrage	11	S	0	0	-360	-360
Hoger budget voor leeromgeving Stevig Lokaal Team	12	I	75	0	0	0
Hoger budget voor ondersteuning zorgketten	13	I	100	0	0	0
Opgave Werk en Inkomensvoorzieningen						
Budget voor inhuur beleidsmedewerker PW, inburgering en asiel (0,89 fte)	14	I	110	0	0	0
Budget voor inhuur consulent W&I / Inburgering	15	I	85	0	0	0
Hoger budget voor cloudmigratie applicatie Suite	16	S	35	35	35	35
Hoger budget voor cloudmigratie applicatie Suite	16	I	75	0	0	0
Hoger budget voor cloudmigratie applicatie Stratech	17	S	15	15	15	15
Opgave Wonen en Erfgoed						
Budget voor juridische advisering bij complexe ruimtelijke projecten	18	I	60	60	0	0
Budget voor juridische advisering bij handhaving	19	I	110	110	0	0
Budget voor inhuur toezichthouder fysieke leefomgeving	20	I	150	150	0	0
Hoger budget voor actiegerichte uitvoering erfgoedvisie	21	I	90	0	0	0
Budget voor opstellen Volkshuisvestingsprogramma	22	I	25	0	0	0
Lager budget voor subsidieverordening gemeentelijke monumenten	23	S	-40	-40	-40	-40
Opgave Economie						
Budget voor aansluiting bij Zeeland International Center	24	S	20	20	20	20

<i>bedragen x € 1.000</i>			2026	2027	2028	2029
Opgave Toerisme en Recreatie						
Budget voor subsidie Streekmuseum De Meestof	25	S	10	10	10	10
Opgave Mobiliteit						
Hoger budget o.g.v. wet herverdeling wegenbeheer: groeipercentage 3,52%	26	S	100	100	100	100
Hoger budget voor gladheidsbestrijding (incl. investering 2026: € 215.000)	27	S	45	45	45	30
Hoger budget voor onkruidbestrijding (aanbesteding)	28	S	50	50	50	50
Budget voor uitvoering Mobiliteitsplan (aanvulling)	29	I	230	0	0	0
Opgave Energie en Milieu						
Werkbudget Energiebalans	30	I	200	200	0	0
Opgave Klimaatadaptatie, Groen en Landschapsontwikkeling						
Budget voor formatie-uitbreiding: coördinator openbare ruimte (1,0 fte) 50% grex	31	S	50	50	50	50
Hoger budget i.v.m. areaaluitbreiding groen	32	S	30	30	30	30
Regiodeal - living lab experience Noord-Zeeland	33	I	150	0	0	0
Werkbudget voor landschapsontwikkelingsprogramma	34	I	200	200	200	0
Budget voor inhuur natuur- en milieueducatie	35	I	65	65	65	0
Overhead						
Hoger budget voor rechtspositionele verplichtingen 2026 (m.n. cao-stijging 4,5%)	36	S	950	950	950	950
Budget voor inflatiecorrectie GR-en 2026 o.b.v. VZG-richtlijn: -2,2%	37	S	200	200	200	200
Budget voor inflatiecorrectie overig (CEP 2025: prijsontwikkeling BBP)	38	S	750	750	750	750
Mutatie bijdrage ICT WBW	39	S	185	-100	-155	-220
Budget voor uitvoering regionaal informatiebeleid (projectcapaciteit)	40	I	75	0	0	0
Hoger budget Wij Zijn Karel (contractmanagement)	41	I	35	0	0	0
Hogere dotatie voorziening groot onderhoud gebouwen	42	I	415	415	415	415
Lagere dotatie voorziening groot onderhoud gebouwen	42	S	-155	-155	-155	-155
Investeringskredieten verduurzaming gem. vastgoed (2026 t/m 2029: € 2.570.000)	42	S	68	73	97	106
Hoger budget voor onderhoud gemeentehuis	43	I	60	0	0	0
Budget voor vervanging machines en vervoermiddelen team Gemeentebedrijf	44	I	0	0	250	0
Mutaties in reserves						
Storting reserve Stimuleringsfonds samenleving	45	I	100	0	0	0
Storting reserve Jubilea en bijzondere gebeurtenissen (nieuw)	46	I	100	0	0	0
Onttrekking Algemene reserve niet vrij besteedbaar	47	I	-1.011	0	0	0
Saldo in meerjarenperspectief			0	-207	441	505
				over	tekort	tekort
Incidentele baten en lasten (inclusief mutaties reserves)						
		I	1.734	1.305	930	415
Structureel saldo			-1.734	-1.512	-489	90
			over	over	over	tekort

1. Uitkering Gemeentefonds

De Meicirculaire 2025 van het Gemeentefonds is bepalend voor de raming van de Uitkering Gemeentefonds voor 2026 en verder. De Meicirculaire 2025 laat ten opzichte van de Septembercirculaire 2024 een stijging zien door:

- Een hogere loon-prijs-ontwikkeling (Tholen: circa € 2,1 miljoen). Het LPO-accres wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (pbbp);
- Een hogere volumeontwikkeling (Tholen: oplopend van € 0,2 naar 0,4 miljoen). Het volume-accres wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp;
- Een verhoging van de aantallen bij diverse maatstaven (€ 0,8 miljoen);
- Structurele middelen om de terugval van het gemeentefonds in 2026 te dempen. De terugval van ongeveer € 2,4 miljard wordt in 2026 met € 400 miljoen gedempt (Tholen: € 0,6 miljoen), oplopend naar € 424 miljoen in 2030. Dan blijft dus nog ongeveer € 2 miljard ravijn in 2026 over;
- Middelen om het structurele tekort in de jeugdzorg van € 828 miljoen gelijk te verdelen over Rijk en gemeenten. In de Voorjaarsnota 2025 is voor het gemeentefonds vanaf 2025 structureel € 414 miljoen extra opgenomen (Tholen: € 0,6 miljoen);
- Verzachting van het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda voor de jaren 2026 en 2027 met € 498 miljoen (Tholen: € 0,7 miljoen) respectievelijk € 447 miljoen (Tholen: € 0,6 miljoen). De volledige besparing van de Hervormingsagenda wordt volgens het Rijk in 2028 gerealiseerd;
- Een hogere beginstand in 2029 ten opzichte van de jaarschijf 2028 (Tholen: € 0,2 miljoen).

De Meicirculaire 2025 laat ten opzichte van de Septembercirculaire 2024 echter een daling zien door de volgende maatregelen:

- Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe beter te sturen op trajectduur. Deze maatregel moet vanaf 2028 € 68 miljoen opleveren (Tholen: € 0,1 miljoen). We verwerken deze budgettair neutraal;
- Er wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De maatregel moet € 260 miljoen opleveren (Tholen: € 0,4 miljoen). We verwerken deze budgettair neutraal;
- Het Rijk veronderstelt vanaf 2028 een hogere besparing van de Hervormingsagenda met € 507 miljoen, (Tholen: € 0,7 miljoen), aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen.

2. Dividend ZEH

We ontvangen de komende jaren dividenden vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). In het ondernemingsplan geeft ZEH een inschatting van de te verwachten dividenduitkeringen. De komende jaren gaat het om de volgende uitkeringen:

- 2026: € 175 miljoen;
- 2027: € 155 miljoen.

De gemeente Tholen heeft een aandeel van 2,7% in ZEH. De dividenden zijn sterk afhankelijk van prijsontwikkelingen op de energiemarkt, beschikbaarheid van de kerncentrale en daarnaast van de ontwikkeling van de verplichting voor vroegtijdige sluiting van de kerncentrale. Jaarlijks wordt het definitieve dividend vastgesteld aan de hand van het voorstel in de algemene vergadering van aandeelhouders. De provincie geeft in zijn rol als toezichthouder aan dat de dividenduitkering tot een maximum van 75% van € 100 miljoen als structureel dekkingsmiddel in de begroting kan worden opgenomen (Dit was 50%). De dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033. We bouwen de structurele inzet van deze middelen daarom in 8 jaar af. Afbouw is overeenkomstig het advies van de toezichthouder.

Hieronder is de extra dividend-inzet weergegeven:

	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2025	1.200	1.050	900	900
Kadernota 2026	2.000	1.750	1.500	1.250
Extra dividend-inzet	800	700	600	350

3. *Onroerende zaakbelasting / woonlasten*

Ons tarievenbeleid heeft ertoe geleid dat wij qua woonlasten tot de 50 goedkoopste gemeenten behoren. Volgens de Atlas van de lokale lasten 2025 van het COELO staan we (van goedkoop naar duur) momenteel op de 17^e plaats (2024: 28^e plaats). Deze positie bij de 50 goedkoopste gemeenten willen we handhaven. Vooralnog hebben we voor alle jaren een OZB-stijging verwerkt van 4%. De rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend.

4. *Hogere baten forensenbelasting*

De opbrengst forensenbelasting wordt voor 2026 met 4% verhoogd. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 10.000.

5. *Reservering hogere kapitaallasten toekomstige investeringen (post onvoorzien)*

Door de forse toename van het eigen vermogen in 2024 is circa € 20 miljoen aan financieringsruimte ontstaan, waarmee in de Programmabegroting 2025 nog geen rekening gehouden is. We stellen voor om dit rentevoordeel van circa € 0,7 miljoen in de op te stellen Programmabegroting 2026 vanaf 2027 te reserveren voor de dekking van kapitaallasten van toekomstige maatschappelijke investeringen in onze kernen.

Met een aanvullende reservering in deze Kadernota van € 0,9 miljoen vanaf jaarschijf 2029 kunnen we de kapitaallasten van de ontwikkelingen in Oud-Vossemeer, Stavenisse en Tholen-Stad (nagenoeg) binnen de reguliere exploitatie opvangen. Hierdoor blijft het surplus in onze reservepositie (het deel boven de door u gewenste solvabiliteit van 30%) beschikbaar om in de nieuwe beleidsperiode ook in de andere kernen noodzakelijke investeringen en herstructurerings (van verpauperde locaties) te doen.

6. *Budget voor inhuur beleidsmedewerker onderwijs (0,89 fte)*

Het beleidsterrein Onderwijs houdt o.m. in het actueel houden en uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan, waaronder de renovatie en (ver)nieuwbouw van de schoolgebouwen in de gemeente Tholen. Bij nieuwbouw wordt steeds meer gekozen voor een brede school. Met de Brede School Poortvliet komt het aantal brede scholen in onze gemeente op vier. Voor het beheer van de Brede School Tholen is gekozen voor een VVE-constructie. Voor de overige vindt een onderzoek plaats naar de voor de scholen passende beheersvorm. Omdat de gemeente in alle brede scholen mede-eigenaar is van het gebouw, participeert de gemeente zowel bestuurlijk als ambtelijk in het beheren van het gebouw. De huidige formatie is daarop niet berekend. Voor de participatie in de beheersvormen van de brede scholen wordt formatie-uitbreiding noodzakelijk geacht, waarbij de verwachting is dat deelname 4 uur per week per brede school vraagt.

Daarnaast vraagt het beheer ook steeds meer technische ondersteuning, zoals een onafhankelijke technische advisering aan besturen en een toezichhoudende rol bij de uitvoering van technische werkzaamheden door derden. Te denken valt aan de ondersteuning van een HBO-bouwkundige. Bij de Brede School Tholen is ervaring opgedaan met een facilitaire manager, waarbij in eerste aanleg ingezet is op 10 uur per week. Uitgaande van het combineren/bundelen van werkzaamheden voor alle brede scholen, is een start met een inzet van 20 uur per week voor alle brede scholen redelijk.

Gezien het gezamenlijk belang van schoolbesturen en gemeente is het allerzins redelijk dat iedere partij een bijdrage levert aan de kosten van de in te zetten formatie voor zowel het beheer van de brede scholen als de technische ondersteuning. Daarover zullen op korte termijn nadere afspraken gemaakt worden. Om een goed beeld te kunnen vormen over het beheer en technische ondersteuning wordt voorgesteld om een pilot te starten voor een periode van 2 jaar. Voor de inhuur is een bedrag van € 110.000 per jaar benodigd voor 2026 en 2027, waarvan € 55.000 door de scholen bekostigd moet worden. Op basis van een evaluatie in het 4^e kwartaal van 2027 kunnen nadere afspraken gemaakt worden.

7. Budget voor impuls bewegingsonderwijs

We brengen op dit moment samen met de basisscholen en De Leertuin het bewegingsonderwijs naar een hoger plan. Goed bewegingsonderwijs draagt bij aan de algemene gezondheid van opgroeiende kinderen, zoals motorische ontwikkeling, cognitieve en sociaal emotionele aspecten van het kind. In de begroting was voor een periode van drie jaar (t/m 2025) een jaarlijks bedrag van € 50.000 meegenomen. Wij onderschrijven de behoefte aan goed bewegingsonderwijs. Desondanks verwerken wij e.e.a. op dit moment niet structureel in deze Kadernota, maar verlengen we de pilot met 2 jaar.

8. Budget voor formatie-uitbreiding: beleidsmedewerker zorg en veiligheid (1,0 fte)

Zorg en Veiligheid heeft betrekking op hulpbehoevenden die te maken hebben met een opeenstapeling van persoonlijke problemen: psychische klachten, verstandelijk beperkt, verslaving, e.d. Ze zijn vaak slachtoffer van misbruik en criminaliteit, of veroorzaken zelf overlast en veiligheidsproblemen. Met het oog op goede ondersteuning en zorg én in het belang van veiligheid- en leefbaarheid is het belangrijk dat zorgprofessionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. In 2025 moet iedere regio een integrale aanpak hebben om kwetsbare inwoners en gezinnen de juiste huisvesting, zorg en ondersteuning te bieden. Daarnaast worden Beschermd Wonen, Maatschappelijke Ondersteuning en Vrouwenopvang gemeentelijke taken, daar waar het tot op heden taken waren van centrumgemeenten. Voor beleidsontwikkeling en procesregie sociale problematiek is capaciteitsuitbreiding noodzakelijk. Er wordt vanaf 2024 tijdelijke formatie ingezet voor de procesregie sociale problematiek voor 36 uur per week, zodat de bestaande formatie ingezet kon worden voor beleidsontwikkeling. Voor beleidsontwikkeling is er geen structurele formatie beschikbaar, terwijl het beleidsterrein de nodige aandacht zal vragen in de toekomst. Voorgesteld wordt om vanaf 2026 structurele formatie op te nemen voor beleidsontwikkeling voor 24 uur per week. Ook is het noodzakelijk dat het aantal uren voor procesregie uitgebreid wordt met 12 uur per week van 24 naar 36 uur per week. Dat betekent een totale uitbreiding van 36 uur per week, waarvoor € 90.000 opgenomen moet worden.

9. Budget voor herinrichting speelterreinen Sint-Maartensdijk / Tholen

Om uitvoering te geven aan de motie Inclusief Spelen en het amendement Kwaliteitsimpuls Speeltuinen is door een extern bureau onderzoek gedaan naar de kleinere speelterreinen. De grotere speelplekken zijn getest door de Speeltuinbende Tholen onder begeleiding van een extern bureau in samenwerking met de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind. Uit het onderzoek is gebleken dat de grotere speelplek aan de Oostsingel te Sint-Maartensdijk niet toegankelijk is voor kinderen met een beperking en voor personen die rolstoelafhankelijk zijn. Door o.a. het verplaatsen van de ingang en het toevoegen van speelelementen voor kinderen met een beperking wordt het een speelterrein voor iedereen. Daarnaast moet het terrein aangepast worden aan de veiligheidsnormen, waaronder het verwijderen van wortelonkruid voor de valdemping. Voor de aanpassing van het speelterrein is een bedrag van € 95.000 nodig.

Ook het speelterrein aan de Kreeftenstraat te Tholen moet aangepast te worden. Zo blijkt dat de ondergrond een slechte afwatering heeft en geeft de ondervloer onvoldoende demping. Voor deze aanpassingen is een bedrag van € 35.000 noodzakelijk.

10. Budget voor formatie-uitbreiding: consulent jeugd (1,0 fte)

Enkele jaren geleden is er door een externe partij, te weten de Processpecialisten, gekeken naar het proces Jeugd. Naast het lean maken van het proces is ook gekeken naar de balans tussen werk en formatie. De conclusie van dit onderzoek was dat er structureel 2,0 fte te weinig formatie beschikbaar was om het aantal aanvragen binnen de juiste termijn te kunnen behandelen. Bij de Kadernota 2024 heeft u besloten de formatie met 1,0 fte structureel uit te breiden en met 1,0 fte tijdelijk, in afwachting van toekomstige ontwikkelingen (visie op het voorliggende veld). Het is noodzakelijk deze tijdelijke inzet nu structureel te maken (€ 80.000).

11. Hoger budget voor uitvoering Jeugdzorg (per saldo)

De IJZ heeft de lasten voor Tholen geprognoseerd op € 9,9 miljoen vanaf 2026. In de Programmabegroting 2025 is rekening gehouden met een budget van € 7,7 miljoen (exclusief uitvoeringskosten). Dit komt neer op een extra budget in de Kadernota 2026 van € 2,2 miljoen. U bent hierover per brief geïnformeerd.

12. Hoger budget voor leeromgeving Stevig Lokaal Team

Voor de leeromgeving Stevig Lokaal Team is in 2026 eenmalig een verhoging van het transformatiebudget met € 75.000 benodigd. Met de leeromgeving zetten we als gemeente de volgende concrete stap in het versterken van onze toegangsfunctie en de oprichting van een Stevig Lokaal Team. De leeromgeving heeft drie doelstellingen: (1) het vanuit de praktijk ophalen wat de ontwikkeling van een Stevig Lokaal Team van ons als gemeente vraagt, (2) het verzamelen van data en informatie omtrent het gebruik en de beoogde substitutie ten opzichte van de geïndiceerde zorg en (3) het stimuleren van betrokkenheid en bevorderen van draagvlak onder de medewerkers voor de ontwikkelingen. Vanaf 2028 is een Stevig Lokaal Team verplicht. Structurele kosten ramen we op dit moment nog niet. Ook met het beoogde (financiële) effect, minder geïndiceerde zorg, houden we nog geen rekening.

13. Hoger budget voor ondersteuning zorgketten

In 2026 voeren we een incidenteel bedrag van € 100.000 op om de zorgketten van een extra impuls te voorzien. In het kader van de beweging “van individueel naar algemeen” willen we een pilot uitvoeren met informele dagbesteding. Dit zou op termijn kunnen leiden tot lagere lasten Wmo.

14. Budget voor formatie-uitbreiding: beleidsmedewerker Participatiewet, inburgering en asielbeleid (1,0 fte)

Voor de beleidsondersteuning Participatiewet c.a., Inburgering en Asielbeleid wordt tijdelijke formatie ingezet voor 32 uur per week. Gezien de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de Participatiewet c.a., zoals het programmaplan Participatiewet in Balans, het Breed Offensief (maatregelen om meer mensen met een beperking aan een baan te helpen en te houden), schuldhulpverlening, armoedebeleid en de ontwikkelingen ten aanzien van asielbeleid en inburgering, is het nodig deze tijdelijke ondersteuning voort te zetten. Hiervoor dient een bedrag van € 110.000 opgenomen te worden.

15. Budget voor inhuur consulent W&I / Inburgering

Voor Inburgering wordt tijdelijke formatie ingezet voor 32 uur per week. Om te voldoen aan de taakstelling is het nodig deze tijdelijke ondersteuning voort te zetten. Hiervoor dient een bedrag van € 85.000 opgenomen te worden.

16. Hoger budget voor cloudmigratie applicatie Suite

De huidige softwareapplicatie voor de uitkeringsverstrekking (Suite) dient in 2026 te migreren naar de cloud. Naar verwachting bedragen de incidentele kosten circa € 75.000. De structurele lasten van de cloudversie bedragen € 80.000. Dit is een toename van € 35.000 structureel.

17. Hoger budget voor cloudmigratie applicatie Stratech

De huidige softwareapplicatie voor schuldhulpverlening (Stratech) dient in 2025 te migreren naar de cloud. Anders vindt geen ondersteuning meer plaats. De structurele lasten van de cloudversie bedragen € 30.000. Dit is een toename van € 15.000 structureel.

18. Budget voor juridisch advies bij complexe ruimtelijke projecten

Afgelopen jaren is in complexe zaken verschillende malen specialistische juridische expertise nodig geweest. Deze specialistische expertise van gerenommeerde advocatenkantoren kent hoge uurtarieven. De verwachting is dat voor de bekende lopende dossiers deze hulp ook de komende 2 jaren nodig zal zijn. Met het voorgestelde budget van € 60.000 per jaar kan de inhuur van specialistische expertise de komende 2 jaren worden voortgezet.

19. Budget voor juridisch advies bij handhaving

De laatste jaren is een forse toename te zien in de reguliere juridische handhavingswerkzaamheden, waarbij ook (zo blijkt uit de jurisprudentie) een steeds uitgebreidere motivering benodigd is. Daarnaast zal met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen de druk op de juridische handhaving mogelijk verder toenemen. In de afgelopen jaren is steeds extra capaciteit ingehuurd. Om de juridische handhaving op adequaat niveau uit te kunnen blijven voeren zetten we de inhuur in 2026 en 2027 voort (€ 110.000 per jaar).

20. Budget voor toezichthouder fysieke leefomgeving

Sinds 2020 is het aantal aanvragen voor bouw- en omgevingsvergunningen per jaar gemiddeld 20% hoger dan de jaren voor 2020. In het eerste kwartaal van 2025 wordt zelfs een verdere stijging waargenomen. Deze toename in vergunde bouwplannen heeft direct geleid tot een groei van het aantal noodzakelijke controles tijdens de bouw. Het landelijk toezichtprotocol vereist dat, op basis van de huidige werkvoorraad, minimaal 2 fte toezichtcapaciteit beschikbaar is voor alleen al het toezicht tijdens de bouw. Momenteel is slechts 1 fte aan toezichtcapaciteit structureel beschikbaar. Daarom wordt voor het toezicht tijdens de bouw waar mogelijk gemotiveerd afgeweken van het landelijk toezichtprotocol én wordt al vanaf medio 2023 flexibel ingehuurd. Daarbij komt dat met de invoering van de Omgevingswet en de 1e fase van de Wet kwaliteitsborging bouwen de werkzaamheden voor de toezichthouder alleen maar complexer zijn geworden. Voor de continuïteit en kwaliteit van deze kerntaken is in 2026 en 2027 uitbreiding van de beschikbare capaciteit noodzakelijk. De kosten voor externe inhuur van een toezichthouder bedragen circa € 300.000 over twee jaar.

21. Hoger budget voor actiegerichte uitvoering erfgoedvisie

De uitvoeringsagenda van de Erfgoedvisie vraagt meer capaciteit van de erfgoedmedewerk(st)er (0,5 fte). Deze structurele lasten kunnen worden gedekt vanuit het huidige structurele budget voor actiegerichte uitvoering van de erfgoedvisie (€ 40.000). Voor enkele incidentele onderzoeken en acties is dan echter geen budget meer beschikbaar. Daarom stellen we voor om een incidenteel budget van € 90.000 beschikbaar te stellen.

22. Budget voor opstellen Volkshuisvestingsprogramma

Via de aankomende Wet versterking regie volkshuisvesting krijgen gemeenten de plicht een volkshuisvestingsprogramma op te stellen. Het volkshuisvestingsprogramma vervangt de woonvisie en gaat onder andere over het woningbouwprogramma en hoe we zorgen voor voldoende betaalbare woningen. Ook de woonzorgvisie wordt onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma. Voor het opstellen van het programma (of begeleiden daarbij) door een daarin gespecialiseerd bureau is eenmalig een bedrag van € 25.000 benodigd.

23. Lager budget voor subsidieverordening gemeentelijke monumenten

Het budget voor de subsidieverordening gemeentelijke monumenten (€ 120.000) lijkt aan de hoge kant. We stellen dit voorlopig neerwaarts bij met € 40.000 om geen onnodig beroep op structurele middelen te doen.

24. Budget voor aansluiting bij Zeeland International Center

Gezien de personeelstekorten in diverse branches, is er veel aan gelegen om internationale werknemers op een gepaste manier te ontvangen, zodat zij adequaat aan het werk kunnen (en blijven). Door goed om te gaan met arbeidsmigranten, voegen we kunde en krachten toe aan onze economie en arbeidsmarkt. Hierin vervult het Zeeland International Center met kantoren in Goes en Terneuzen een spilfunctie. De benadering richt zich op brede ondersteuning van internationale werknemers op de lokale arbeidsmarkt en de Zeeuwse samenleving. Om van deze diensten gebruik te kunnen maken stellen we voor om net als bijna alle Zeeuwse gemeenten aan te sluiten. De structurele lasten voor aansluiting bedragen € 20.000.

25. Budget voor subsidie Streekmuseum De Meestof

Voor achterstallig onderhoud van Streekmuseum De Meestof is in 2024 een eenmalige bijdrage van € 100.000 toegekend. In 2025 is een bedrag van € 30.000 verstrekt, waarvan € 10.000 voor het dekken van het exploitatietekort over 2024. Om tekorten in de toekomst te voorkomen, stellen we structureel € 10.000 beschikbaar. Verder willen we een onderzoek naar een toepasbare vorm van exploitatiemanagement voor het museum uitvoeren.

26. Hoger budget o.g.v. wet herverdeling wegenbeheer: groeipercentage 3,52%

De hoogte van bijdragen van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door waterschappen is vastgelegd in het Besluit bijdrage vergoeding wegzorg. Jaarlijks wordt zij bijgesteld op basis van gegevens van het Centraal Planbureau (prijsstijging overheidsconsumptie). De bijdrage aan Waterschap Scheldestromen komt vanaf 2026 naar verwachting uit op € 1.835.000. Dit betekent een stijging van € 100.000 structureel.

27. Hoger budget voor gladheidsbestrijding

Sinds 2024 is een nieuwe CROW-richtlijn van kracht met als titel: "Richtlijn organisatie en bestrijding van wintergladheid". In deze richtlijn staat onder andere dat er een eenduidig beeld op het wegennet moet ontstaan. Dat betekent in ieder geval dat het gewenst is om in dezelfde gebieden hetzelfde strooiregime toe te passen. De gemeente Tholen strooit curatief (als het glad is). De overige Zeeuwse overheden met wegen in beheer strooien preventief (als het glad kan worden). Voor de weggebruiker is dit geen eenduidig beeld. Bij de overgang van de ene weg naar de andere weg heeft de weggebruiker namelijk geen idee of er een ander strooiregime van toepassing is. We stellen daarom voor om over te schakelen van curatief naar preventief strooien. De kosten hiervan bedragen structureel € 30.000, waarvan € 15.000 voor kapitaallasten (investering 2026: € 215.000).

28. Hoger budget voor onkruidbestrijding (aanbesteding)

De onkruidbestrijding op verhardingen wordt in 2025 opnieuw aanbesteed. De verwachting is dat de kosten op grond van deze aanbesteding met circa 15% zullen stijgen. Dit leidt tot een structureel nadeel van € 50.000.

29. Budget voor uitvoering Mobiliteitsplan (aanvulling)

In het kader van het Mobiliteitsplan worden in diverse kernen maatregelen getroffen. Diverse maatregelen komen in aanmerking voor subsidie en dienen in 2026 gerealiseerd te zijn. Tot en met 2026 is ruim € 840.000 benodigd. Er is ultimo 2024 nog een investeringskrediet beschikbaar van € 612.000. Derhalve is een aanvullend bedrag van € 230.000 noodzakelijk.

30. Werkbudget Energiebalans

In 2021 heeft uw raad de visie Energiebalans vastgesteld. Op dat moment is ook budget beschikbaar gesteld, bestaande uit formatie-uitbreiding en € 125.000 per jaar aan werkbudget. De visie op de energiebalans wordt in 2025 herijkt, met als doel een geactualiseerd plan voor de periode 2026-2030. Voor de diverse taken vanaf 2026 is uitvoeringsbudget nodig. Denk aan het opstellen van het warmteprogramma, de wijkgerichte aanpak van de gebouwde omgeving, invulling van de soortenbescherming i.v.m. het isoleren van woningen en het ondersteunen van initiatieven voor verduurzaming van de Thoolse bedrijventerreinen. We schatten in dat een werkbudget van € 400.000 voor de eerste jaren toereikend is.

31. Budget voor formatie-uitbreiding: beleidsmedewerker / coördinator openbare ruimte (1,0 fte)

Met het oog op de versterking van de uitvoeringskracht, de verbetering van de coördinatie binnen het beleidscluster openbare ruimte en de verbetering van onze dienstverlening aan initiatiefnemers stellen we voor om de formatie structureel uit te breiden met een algemeen beleidsmedewerker / coördinator openbare ruimte (1,0 fte, € 100.000). Deze medewerker gaat zich o.a. bezighouden met de coördinatie van (ruimtelijke) projecten, de begeleiding van initiatieven uit de samenleving, deelname aan de intaketafel en de coördinatie van het landschapsontwikkelingsprogramma. Ongeveer 50% van de werkzaamheden kunnen ten laste van de grondexploitatie gebracht worden.

32. Hoger budget i.v.m. areaaluitbreiding groen

Het areaal openbaar groen is toegenomen. Hiervoor is een extra budget van € 30.000 structureel benodigd.

33. Regiodeal - living lab experience Noord-Zeeland

Bedrijven, instellingen en overheden op Schouwen-Duiveland en Tholen willen gaan samenwerken met het Delta Climate Center (DCC), regionale onderwijsinstellingen en universiteiten aan een innovatief leerconcept: de Living Lab Experience. Binnen dit concept worden jongeren van alle onderwijsniveaus (VO, MBO, HBO, WO) tijdelijk ondergedompeld in de regio. Ze verblijven op locatie, maken kennis met de maatschappelijke opgaven van het gebied en ervaren wat het betekent om te werken aan water, klimaat, landbouw en biodiversiteit in een echte praktijkcontext. Zo draagt dit project bij aan de ambitie om jong talent te verbinden aan Schouwen-Duiveland en Tholen als inspirerende plekken om te leren, wonen en werken, midden in de Delta van de Toekomst. Het project is ingediend in het kader van de Regiodeal zesde tranche dat van 2026 tot 2030 wordt uitgevoerd. De bijdrage van Tholen bedraagt voor die periode in totaal € 150.000 en wordt in het kader van de Regiodeal mogelijk verdubbeld. Het project sluit aan bij de plannen voor landschapsontwikkeling en bij plannen om onze MBO'ers op te leiden op locatie en in de onmiddellijke nabijheid van de Thoolse bedrijven.

34. Werkbudget voor landschapsontwikkelingsprogramma

Voor het nog te ontwikkelen uitvoeringsprogramma van het landschapsontwikkelingsprogramma (LOP) is voor de jaren 2026 t/m 2028 jaarlijks een budget van 200.000 benodigd. Deze budgetten zijn benodigd voor de uitwerking van een gezamenlijke visie met stakeholders, nadere studies, handreikingen, stimuleringsmaatregelen en de uitvoering van concrete startprojecten van het uitvoeringsprogramma (o.a. bloemrijke akkerranden, groen-blauwe dooradering, landschappelijke inpassingen van bebouwd gebied en kernrandzones).

35. Budget voor inhuur natuur- en milieueducatie

Momenteel is jaarlijks € 21.000 beschikbaar voor twee coördinatoren van Natuur- en Milieueducatie (NME). De hoeveelheid uren die hiervoor wordt ingezet blijkt onvoldoende te zijn om de NME-taak op een juiste wijze uit te voeren. Om beter vorm en inhoud te kunnen geven aan NME is het voorstel om de twee coördinatoren ieder voor circa 0,5 fte in te huren voor de komende drie jaar. Hiervoor is extra budget benodigd van € 65.000 per jaar. Na de drie jaar zal een evaluatie plaatsvinden. Indien uw raad akkoord gaat met dit voorstel, zal ons college ook voor de tweede helft van dit jaar nog een aanvullend budget voorstellen.

36. Rechtspositionele verplichtingen

VNG en de bonden hebben op 17 april 2025 een principeakkoord voor de CAO Gemeenten bereikt. Het resultaat wordt definitief na de ledenraadplegingen van de afzonderlijke partijen en bekrachtiging door de besturen. Dat is bij de VNG op zijn vroegst 6 juni. Vanuit de bonden zal dit naar verwachting uiterlijk 23 mei zijn. De nieuwe CAO loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027 en behelst een loonontwikkeling van 6,7% plus € 35 nominaal. Dit komt neer op circa 7,5%. Vorig jaar is rekening gehouden met circa 3%. Dit betekent dat in de Kadernota 2026 nog 4,5% loonstijging verwerkt moet worden, hetgeen neerkomt op € 0,95 miljoen.

37. Budget voor inflatiecorrectie GR-en 2026

Voor gemeenschappelijke regelen hanteren we de VZG-richtlijn. Deze richtlijn voor de begroting 2026 van Zeeuwse gemeenschappelijke regelingen bedraagt -2,2%. Op basis van de ontvangen concept-begrotingen 2026 schatten we echter in dat de bijdragen met € 200.000 stijgen. Dit komt met name door een hogere bijdrage aan GR RUD Zeeland (robuuste RUD en huisvesting), GR GGD Zeeland en GR VRZ.

38. Budget voor inflatiecorrectie overig

Voor inflatie van de overige budgetten is op basis van het Centraal Economisch Plan 2025 (prijsontwikkeling bruto binnenlands product) naar verwachting een bedrag benodigd van circa € 0,75 miljoen.

39. Mutatie bijdrage ICT WBW

Dit betreft de mutatie in de bijdrage aan GR ICTWBW op basis van de begroting 2026. In 2025 is gestart met een traject om IT-diensten uit te besteden en de planning is om per 2026 de overstap naar een externe leverancier te maken. ICT WBW moet ontwikkelen van technisch beheer naar een regievoerende dienstverlener. Een en ander vraagt een incidentele extra bijdrage in 2026. In de jaren daarna wordt deze incidentele bijdrage terugverdiend in de vorm van een structurele vermindering van de bijdrage.

40. Budget voor uitvoering regionaal informatiebeleid (projectcapaciteit)

Met de gemeenten Etten Leur, Roosendaal, Moerdijk en met het Werkplein West-Brabant werken we samen op het gebied van informatievoorziening. Gezamenlijk stellen we beleid vast en voeren we een projectenportfolio uit. Op die manier houden we de informatievoorziening toekomstbestendig en veilig en houden we grip op leveranciers. Door het delen van uitvoeringscapaciteit worden we ook minder kwetsbaar. Voor de uitvoering van gezamenlijke projecten ramen we in 2026 € 75.000 incidenteel.

41. Hoger budget Wij Zijn Karel (contractmanagement)

In 2022 is gestart met implementeren van contractmanagement. Er is budget gereserveerd tot en met 2025. We stellen voor om de begeleiding vanuit Wij Zijn Karel in ieder geval in 2026 voort te zetten (2 dagdelen per week; € 35.000).

42. Mutatie budgetten o.b.v. beleidsplan gemeentelijk vastgoed

In de huidige begroting is een bedrag van € 720.000 beschikbaar voor het onderhoud aan de gebouwen. Daarnaast is er een indexatiepost voor beleidsplannen gereserveerd van € 230.000. Dit brengt het totaal op € 950.000. In de eerste jaren is er een piek in groot onderhoud, waardoor t/m 2029 een dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud noodzakelijk is van € 825.000. Samen met het jaarlijks onderhoud van € 385.000 komt dit neer op een benodigd bedrag van € 1.210.000. Vanwege het tijdelijke karakter kan € 415.000 van de dotatie als incidenteel worden aangemerkt. Structureel ontstaat hierdoor een voordeel van € 155.000 (€ 950.000 - € 795.000).

Voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is voor de jaren 2026 t/m 2029 een investeringskrediet benodigd van € 2.570.000. Dit komt bij een rente van 3% en afschrijvingstermijn van 25 jaar neer op een kapitaallast van € 180.000. De energielasten zullen door de maatregelen naar verwachting dalen met € 74.000.

43. Hoger budget voor onderhoud gemeentehuis

Vorig jaar heeft u een budget beschikbaar gesteld voor de vervanging van het tapijt in het gemeentehuis (€ 200.000). Bij de berekening was geen rekening gehouden met het tapijt in de raadszaal en het fractiehuis. Ook zijn er bij de verdere uitwerking onvoorziene kosten in beeld gekomen. In totaal is € 60.000 extra benodigd.

44. Budget voor vervanging machines en vervoermiddelen team Gemeentebedrijf

Voor vervanging van diverse machines en vervoermiddelen is in 2028 een budget benodigd van € 250.000.

45. Storting reserve Stimuleringsfonds samenleving

We vinden het belangrijk om initiatieven vanuit de bevolking te ondersteunen. Derhalve voeden we de reserve Stimuleringsfonds samenleving in 2026 eenmalig met een bedrag van € 100.000.

46. Storting reserve Jubilea en bijzondere gebeurtenissen (nieuw)

De afgelopen jaren hebben verschillende kernen hun eigen jubilea gevierd of hebben andere bijzondere c.q. historische gebeurtenissen plaatsgevonden, zoals jubileumjaren of gebeurtenissen gericht op de saamhorigheid van een kern. Daarvoor is in de meeste gevallen gevraagd om een financiële ondersteuning door de gemeente. Hoewel een budget daarvoor ontbreekt, is telkens gezocht naar een passende oplossing. Om in de toekomst dergelijk verzoeken te kunnen honoreren wordt voorgesteld een reserve te vormen met een inleg van € 100.000. Om in aanmerking te kunnen komen voor een bijdrage uit deze reserve dient aan een aantal criteria voldaan te worden. In 2025 zullen we deze nadere criteria / voorwaarden opstellen.

47. Onttrekking Algemene reserve niet vrij besteedbaar

Het tekort in 2026 wordt onttrokken aan de algemene reserve niet vrij besteedbaar.

5. Reservepositie

Het eigen vermogen laat per 31 december 2024 de volgende stand zien:

Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 6.262.000
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	€ 45.263.000
Bestemmingsreserves	€ 26.942.000
Gerealiseerd resultaat 2024	€ 6.901.000
Totaal reserves per 31 december 2024	€ 85.368.000

De verwachte stand van de algemene reserve vrij besteedbaar, rekening houdend met doorgeschoven activiteiten, bedraagt per 1 januari 2026 € 3,307 miljoen.

De solvabiliteitsdoelstelling bedraagt 30%. De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 55%. In komende jaren zijn nog winstnemingen op grondexploitaties te verwachten tot een bedrag van ongeveer € 15 miljoen, alsmede dividenden van deelneming ZEH N.V.

6. Raadsbesluit

No.: 1306439
Hof van Tholen 2
4691 DZ Tholen
Postbus 51
4690 AB Tholen
telefoon: (0166) 66 82 00
telefax: (0166) 66 35 53
bank: BNG 28.50.08.315

No.: 1306439

De raad van de gemeente Tholen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 3 juni 2025;

besluit:

De Kadernota 2026 vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van
de gemeente Tholen in zijn openbare
vergadering van 3 juli 2025.

, voorzitter

griffier